

Анна Боярська-Хоменко – доктор педагогічних наук, доцент, учений секретар, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Україна.

Коло наукових інтересів: вища освіта, професійна освіта, освіта дорослих, неперервна освіта, цифровізація освіти, компетентнісний підхід в освіті, забезпечення якості освіти.

✉ anna.boyarskahomenko@hnpu.edu.ua

id <https://orcid.org/0000-0002-1818-3074>

педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, Україна.

Коло наукових інтересів: вища освіта, професійна освіта, цифрові технології, змішане навчання, нейромережі в освіті.

✉ tetyana.sobchenko@hnpu.edu.ua

id <https://orcid.org/0000-0002-9213-5556>

УДК 378:001.895

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2025-2-105-114>

Подано до редакції: 28.03.2025
Прийнято після рецензування: 25.04.2025
Затверджено до друку: 01.05.2025
Опубліковано: 30.06.2025

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Анотація. У статті представлено комплексний аналіз інноваційних методів навчання у професійній освіті, що охоплює теоретичні засади та практичні аспекти їх застосування. Метою дослідження є визначення впливу інноваційних підходів на ефективність підготовки майбутніх фахівців, а також систематизація сучасних педагогічних практик. Методологія дослідження базується на комплексному підході, що охоплює теоретичний аналіз наукової літератури, систематизацію даних, порівняльний аналіз та узагальнення педагогічного досвіду.

Авторами запропоновано оригінальну класифікацію інноваційних методів за чотирма ключовими критеріями: рівень активності студентів, характер пізнавальної діяльності, технологічна основа та форми організації навчання. Ця класифікація уможливила структурування різноманітних педагогічних підходів та визначення оптимальних умов їх застосування.

Результати дослідження демонструють, що сучасна професійна освіта потребує поєднання різних інноваційних методів. Зокрема, цифрові технології (віртуальні лабораторії, онлайн-платформи, мобільні застосунки) значно підвищують ефективність навчання у технічних та медичних спеціальностях. Проектні методи та кейс-стаді довели свою ефективність у формуванні практичних навичок, а змішане навчання оптимально поєднує переваги традиційних і цифрових форматів. Особливу увагу приділено аналізу групових та інтерактивних форм навчання, що

сприяють розвитку комунікативних навичок і вміння працювати в команді. Доведено, що комплексне використання індивідуальних, групових і фронтальних методів створює оптимальні умови для формування професійних компетенцій.

Запропоновані підходи дають можливість урахувати особливості різних спеціальностей та індивідуальні потреби студентів. Стаття містить конкретні приклади успішного впровадження інноваційних методів у освітній процес, що можуть бути використані як модель для інших закладів освіти.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням можливостей штучного інтелекту у професійній освіті, розробкою критеріїв оцінки ефективності інноваційних методів у довгостроковій перспективі, а також дослідженням впливу гейміфікації на мотивацію студентів.

Ключові слова: професійна освіта, методи навчання, педагогічні інновації, інноваційні методи навчання, цифрові технології, проєктне навчання, змішане навчання, інтерактивні технології.

Постановка проблеми. Нині система професійної освіти України переживає період глибоких змін, зумовлених як внутрішніми, так і глобальними викликами. Цифровізація суспільства, розвиток новітніх технологій, зміна потреб ринку праці та запити нового покоління студентів вимагають переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу у закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. Стає очевидним, що стандартні методи викладання вже не забезпечують належного рівня професійної підготовки, здатного відповідати вимогам часу.

У цьому контексті зростає значення інноваційних методів навчання, що не лише активізують пізнавальну діяльність студентів, а й сприяють формуванню ключових компетентностей, необхідних у професійній діяльності. Інтерактивні технології, проблемно-орієнтоване навчання, цифрові платформи та проєктна діяльність дають змогу зробити освітній процес гнучким, індивідуалізованим і максимально наближеним до реальних умов майбутньої професії.

Вивчення та впровадження інноваційних методів навчання у професійну освіту є не лише актуальним, а й необхідним кроком для підвищення якості освітнього процесу і забезпечення конкурентоспроможності випускників на сучасному ринку праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Установлено, що проблема використання інноваційних методів навчання і технологій в професійній освіті була предметом наукових розвідок українських науковців і педагогів. У переліку тих, хто займається проблемою пошуків шляхів підвищення якості освітнього процесу і закладах професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, варто назвати:

- І. Іваній, О. Мехед, вони висвітлили основні аспекти використання STEM-технологій та засобів навчання у професійній освіті, проаналізували сучасні методики, що поєднують науку, технології, інженерію та математику, зокрема, у біологічній і медичній освіті (Іваній, 2024);
- Л. Остапко, С. Тройніну, Ю. Коробко, які визначили роль інноваційних методів навчання у покращенні якості професійної освіти та підвищенні ефективності підготовки здобувачів професійної освіти до викликів ринку праці (Остапко, 2023);
- С. Шевчук, він розкрив сучасні освітні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників (Шевчук, 2022);
- А. Боярська-Хоменко, яка здійснила ретроспективний аналіз розвитку професійної освіти дорослих у країнах Центральної та Східної Європи (Боярська-Хоменко, 2019);
- О. Подплетню, Т. Потапову, В. Слесарчук, які розглянули досвід упровадження новітніх технологій навчання, що використовувались у процесі професійної підготовки фахівця-провізора (Подплетня, 2018).

Проте, зважаючи на активний розвиток інформаційних технологій, наявність позитивного досвіду корпоративної професійної освіти, трансформацію освітнього процесу у закладах про-

фесійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти, важливим є систематичне переосмислення підходів до організації навчальних занять, зокрема щодо використання інноваційних методів і технологій.

Метою статті є аналіз теоретичних і практичних аспектів використання інноваційних методів навчання у професійній освіті, визначення їх впливу на ефективність підготовки майбутніх фахівців.

Серед **завдань** статті варто назвати такі: аналіз поняття інноваційних методів навчання в контексті професійної педагогіки, характеристика основних типів інноваційних методів, що використовуються у сучасній професійній освіті, обґрунтування способів використання визначених інноваційних методів навчання.

Методи дослідження. У дослідженні було використано комплекс наукових підходів, що дозволив усебічно проаналізувати проблему інноваційних методів навчання у професійній освіті. Теоретичний аналіз наукової літератури дав змогу систематизувати підходи до визначення педагогічних інновацій, що дозволило уточнити понятійний апарат дослідження. Систематизація даних дала можливість узагальнити різні класифікаційні підходи до інноваційних методів навчання за чотирма ключовими критеріями, а синтез дав можливість розробити власну класифікацію інноваційних методів навчання, що враховує рівень активності студентів, характер пізнавальної діяльності, технологічну основу та форми організації навчання. Для аналізу практики впровадження інноваційних методів було використано метод контент-аналізу, що дало змогу дослідити конкретні приклади їх застосування у закладах професійної освіти. Метод узагальнення педагогічного досвіду дозволив виокремити найефективніші практики. Метод порівняльного аналізу дав можливість виявити спільні та відмінні позиції між результатами нашого дослідження та працями інших учених.

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз науково-педагогічної літератури та інформаційних джерел показав, що педагогічна інновація – це цілеспрямоване нововведення в освітній діяльності, що приводить до якісних змін у змісті, методах, формах і технологіях навчання та виховання. Її основна мета – підвищення ефективності освітнього процесу та адаптація його до сучасних вимог суспільства.

За словами О. Топузова, інновація в освіті передбачає три ключові етапи: виникнення нової ідеї, розробка інноваційного продукту (методики, технології тощо) та впровадження цієї розробки в практичну діяльність з метою підвищення якості освіти (Топузов, 2015).

Визначення інновації подає І. Дичківська і розглядає її як процес цілеспрямованого, систематичного та послідовного впровадження в практику оригінальних, новаторських способів і прийомів педагогічної діяльності, що охоплюють весь навчальний процес – від визначення мети до очікуваних результатів (Дичківська, 2015).

На наше переконання, інноваційні методи навчання – це спосіб організації освітнього процесу, спрямований на активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвиток їхньої самостійності, критичного мислення та практичних навичок. Залежно від цілей, форм організації та способів взаємодії учасників освітнього процесу, інноваційні методи ми класифікуємо за різними групами (таблиця 1).

Таблиця 1

Класифікація інноваційних методів навчання

За рівнем активності		
Рівень активності	Тип	Приклади
Пасивні	Інформаційно-інноваційні	Лекції з мультимедійним супроводом, візуалізація матеріалу, використання електронних курсів тощо
Активні	З елементами дослідження	Проблемно-орієнтоване навчання (PBL), навчальні веб-квести, гейміфікація в освітньому процесі тощо

Інтерактивні	Спільна творча та професійна діяльність	Робота в групах, «мозковий штурм», кейс-методи, ділові й рольові ігри, симуляції професійних ситуацій тощо
За характером пізнавальної діяльності		
Характер пізнавальної діяльності	Тип	Приклади
Інформаційно-відтворювальні	Пошук і репродукція знань	Навчальні проєкти, використання інтернет-ресурсів, інтерактивні електронні підручники тощо
Проблемно-дослідницькі	Аналіз і дослідження	Проблемне навчання, дослідницькі завдання, створення гіпотез і їх перевірка, експериментальні проєкти тощо
Креативно-творчі	Створення нового продукту	Дизайн-мислення, творчі лабораторії, розробка авторських або міждисциплінарних проєктів тощо
За технологічною основою		
Технологічна основа	Тип	Приклади
Цифрові технології	Використання сучасних IT-рішень	Онлайн-платформи (Zoom, Google Classroom, Moodle), мобільні застосунки, VR/AR-технології тощо
Проектні технології	Практико-орієнтоване навчання	Командна робота над реальними або змодельованими професійними завданнями, кейс-методи тощо.
Технології змішаного навчання	Гібридне або комбіноване навчання	Поєднання очного та дистанційного форматів, інтеграція цифрових засобів у традиційні заняття тощо
За формою організації навчання		
Форма організації	Тип	Приклади
Індивідуальні	Самостійне цифрове навчання	Самоосвіта з використанням онлайн-курсів, інтерактивних платформ, навчальних застосунків тощо
Групові	Групове навчання	Командна робота над проєктами, спільне розв'язання кейсів, рольові ігри в малих групах тощо
Фронтальні	Командне навчання	Участь у загальних дискусіях, симуляційні сесії, інтерактивні лекції тощо

Обґрунтуємо доцільність використання інноваційних методів навчання кожної групи, спираючись на реальні кейси їх упровадження в освітній процес закладів професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти. Так, у сучасних умовах трансформації освіти, інноваційні методи, що відносяться до пасивного рівня активності студентів, зберігають свою актуальність завдяки здатності забезпечувати ефективну візуалізацію, структурування й технологічну адаптацію навчального матеріалу. На відміну від традиційних лекційних форм, інноваційне наповнення таких методів – зокрема використання мультимедійного супроводу, інтерактивних презентацій, відео та електронних навчальних курсів – дозволяє досягти більш високого рівня сприйняття та засвоєння знань навіть у межах умовно пасивної моделі комунікації між викладачем і здобувачами освіти.

На практиці такі методи успішно застосовуються в освітньому процесі, зокрема в підготовці фахівців технічних спеціальностей, де широке використання електронних курсів на платформах типу Moodle дає можливість ілюструвати принципи роботи складного обладнання через відео, інтерактивні моделі або віртуальні лабораторії. У фахових коледжах економічного чи юридичного профілю активне впровадження мультимедійних презентацій та електронних тренажерів сприяє формуванню цілісного уявлення про складні міждисциплінарні зв'язки. У медичних ко-

леждах цифрові моделі анатомічних структур, що використовуються в електронних навчальних програмах, підвищують точність та наочність засвоєння матеріалу, що є критично важливим у процесі професійної підготовки.

Активні методи навчання, такі як проблемно-орієнтоване навчання (PBL), навчальні веб-квести та гейміфікація, передбачають залучення здобувачів освіти до самостійного пошуку знань, аналізу інформації та вирішення практичних завдань. Ці методи сприяють розвитку дослідницьких навичок, творчого мислення і здатності приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності (Бурдун, 2022). У закладах професійної (професійно-технічної) освіти, наприклад, у відокремленому підрозділі «Регіональний центр професійної освіти ЛНУ імені Тараса Шевченка», впровадження активних методів навчання сприяло підвищенню зацікавленості здобувачів освіти, активізації їхньої навчальної діяльності та формуванню професійних і комунікативних компетентностей (Бурдун, 2022).

Інтерактивні методи навчання, такі, як робота в групах, «мозковий штурм», кейс-методи, ділові й рольові ігри, симуляції професійних ситуацій, передбачають активну взаємодію між здобувачами освіти та викладачами, що сприяє формуванню навичок командної роботи, розвитку комунікативних здібностей та здатності ефективно діяти в професійних ситуаціях.

У Центрі професійно-технічної освіти м. Житомира впровадження інтерактивних технологій навчання, зокрема методів кооперативного навчання, інтерактивних вправ та тренінгів, майстер-класів, аналізу конкретних (проблемних) ситуацій та методики розігрування, сприяло підвищенню якості професійно-практичної підготовки здобувачів освіти, розвитку їхніх фахових компетентностей і готовності до роботи в умовах, наближених до професійних (Мельниченко, 2023).

Нині особливої актуальності набуває впровадження інноваційних методів навчання, класифікованих за характером пізнавальної діяльності, вони сприяють формуванню у здобувачів освіти компетентностей, необхідних для ефективної професійної діяльності в умовах динамічного розвитку технологій та змін на ринку праці.

Інформаційно-відтворювальні методи навчання, зосереджені на пошуку та репродукції знань, залишаються важливими на початкових етапах професійної підготовки. Вони забезпечують засвоєння базових теоретичних знань, необхідних для подальшого розвитку професійних навичок. Використання інтерактивних електронних підручників і навчальних проєктів, що передбачають самостійне опрацювання інформації з інтернет-ресурсів, сприяє розвитку навичок самостійної роботи та критичного мислення. Наприклад, у закладах професійної освіти впроваджено електронні навчальні курси, що дозволяють студентам самостійно опановувати теоретичний матеріал, використовуючи мультимедійні ресурси та інтерактивні завдання.

Проблемно-дослідницькі методи навчання, орієнтовані на аналіз та творче мислення, сприяють розвитку у здобувачів професійної освіти здатності до самостійного вирішення завдань, формуванню навичок дослідницької діяльності та критичного мислення. Застосування проблемного навчання, дослідницьких завдань, формулювання гіпотез та їх перевірка, а також експериментальних проєктів, дає можливість студентам глибше зрозуміти суть професійних процесів і технологій. У багатьох закладах професійної освіти впроваджено проєктні методи навчання, що передбачають виконання студентами дослідницьких проєктів, спрямованих на вирішення реальних виробничих проблем.

Креативно-творчі методи навчання, спрямовані на створення нового продукту, є ефективним засобом розвитку у здобувачів освіти творчого потенціалу, інноваційного мислення і здатності до самостійного прийняття рішень. Застосування методів дизайн-мислення, організація творчих лабораторій, розробка авторських або міждисциплінарних проєктів сприяють формуванню у студентів навичок генерації нових ідей, їх реалізації та презентації. Викладачі закладів фахової передвищої освіти впроваджують навчальні програми, що передбачають виконання студентами творчих проєктів, спрямованих на розробку інноваційних продуктів або послуг у відповідній галузі.

Доцільність використання інноваційних методів навчання, класифікованих за технологічною основою, у професійній та фаховій передвищій освіті обґрунтовується потребою адаптації освітнього процесу до вимог ринку праці, що дедалі більше потребує фахівців, здатних ефективно працювати з цифровими інструментами, вирішувати комплексні практичні завдання та функціонувати у гнучких освітніх середовищах.

Цифрові технології стають невід'ємною частиною освітнього процесу, оскільки дозволяють імітувати реальні умови роботи, забезпечують доступ до актуальних навчальних ресурсів і сприяють інтерактивності. Наприклад, викладачі одного з медичних фахових коледжів активно використовують віртуальні лабораторії, що дає можливість відпрацьовувати складні технічні операції без необхідності фізичного обладнання. Аналогічно, в одному з коледжів харчових технологій і бізнесу впроваджено мобільний застосунок для симуляції технологічних процесів у харчовій промисловості, що дозволяє студентам експериментувати з різними параметрами виробництва у безпечному середовищі.

Проектні технології є особливо ефективними у професійній освіті, оскільки вони орієнтовані на формування умінь через роботу над реальними завданнями. Так, у технолого-економічному фаховому коледжі Білоцерківського НАУ студенти напряму співпрацюють із промисловими підприємствами, що дозволяє їм не лише засвоїти теоретичні знання, а й отримати досвід роботи в умовах, максимально наближених до реальних (Андрущенко, 2023). Кейс-методи активно використовуються у Подільському спеціальному навчально-реабілітаційному соціально-економічному коледжі, де студенти аналізують реальні ситуації щодо перевірки сформованості бухгалтерських проведення та здійснення розрахунків. Ефективним інструментом на заняттях з фахових дисциплін є проблемні ситуації, що застосовуються з метою узагальнення отриманих знань, коли студенти вивчають ситуації, що демонструють господарські процеси підприємства. Наприклад, студентам необхідно, прослухавши лекційний матеріал, відобразити документальне оформлення руху матеріальних цінностей в бухгалтерському обліку з використанням автоматизованої бухгалтерської програми (Свирида, 2021).

Технології змішаного навчання дозволяють поєднувати переваги традиційного аудиторного навчання з гнучкістю цифрових форматів, що особливо актуально для фахової передвищої освіти, де потрібно забезпечити як теоретичну підготовку, так і практичне застосування знань (Собченко, 2023). Так, заклади фахової передвищої освіти часто використовують гібридну модель, де лекційний матеріал подається через платформу Moodle, а семінарські заняття проходять у форматі майстер-класів з представниками бізнесу.

У ході наукового пошуку встановлено, що використання методів навчання, класифікованих за формою організації, обґрунтовується необхідністю забезпечення гнучкості освітнього процесу, врахування індивідуальних потреб здобувачів освіти, а також формуванням соціальних і професійних компетентностей, критично важливих у сучасних умовах динамічного розвитку ринку праці.

Індивідуальні форми навчання, зокрема самостійне цифрове навчання, забезпечують персоналізацію освітнього процесу, що особливо важливо при підготовці фахівців у технічних галузях, де рівень підготовки студентів може суттєво відрізнятись. Використання адаптивних навчальних платформ дозволяє автоматизувати процес контролю знань, пропонуючи кожному студенту індивідуальні освітні траєкторії. Наприклад, у закладах освіти технічного профілю впроваджуються спеціалізовані програми для опанування програмування, що аналізують помилки студентів та пропонують додаткові вправи для опрацювання проблемних тем.

Групові форми навчання, такі, як проектна діяльність чи розв'язання кейсів, імітують реальні умови професійної взаємодії, що є особливо актуальним для підготовки майбутніх фахівців у галузях, де важлива командна робота. У межах таких занять студенти отримують можливість розвивати не лише професійні, а й соціальні навички, такі як комунікація, розподіл обов'язків і колективне прийняття рішень. Практика показує, що робота над реальними виробничими завданнями у груповому форматі значно підвищує мотивацію студентів і сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Фронтальні форми навчання, зокрема інтерактивні лекції та симуляційні сесії, дозволяють одночасно залучати до активної діяльності великі групи студентів, формуючи в них уміння швидко реагувати на зміни, аналізувати інформацію та приймати рішення в умовах обмеженого часу. Особливо ефективними є заняття, що імітують реальні виробничі ситуації, під час яких студенти мають колективно знаходити оптимальні рішення. Такий підхід активно використовується при підготовці фахівців у галузях, де важлива оперативність реагування та здатність працювати під тиском.

Комплексне використання різних форм організації навчання дозволяє створити збалансовану освітню систему, що поєднує індивідуальний підхід до навчання з розвитком навичок колективної роботи та формуванням професійної успішності в умовах, максимально наближених до реальної професійної діяльності. Таке поєднання робить освітній процес більш ефективним і відповідним сучасним вимогам ринку праці.

Проведений аналіз наукових праць українських дослідників у галузі інноваційних методів навчання виявив значну кількість спільних позицій з результатами нашого дослідження, що свідчить про консолідацію наукової думки щодо напрямів розвитку сучасної професійної освіти. Насамперед варто відзначити єдність поглядів на роль цифрових технологій у навчальному процесі. Дослідження І. Іваній та О. Мехед, присвячені STEM-технологіям, повністю узгоджуються з нашими висновками про ефективність віртуальних та доповнених реальностей, онлайн-платформ та інших інтерактивних інструментів для формування практичних навичок у технічних та медичних спеціальностях (Іваній, 2024).

Особливої уваги заслуговує консенсус щодо значення практико-орієнтованого навчання. Роботи Л. Остапко, С. Тройніна та Ю. Коробко, які акцентують увагу на необхідності адаптації освітнього процесу до вимог ринку праці, знаходять своє підтвердження в нашому дослідженні проєктних методів навчання. Аналіз показав, що робота над реальними виробничими завданнями, кейс-методи та командні проєкти дійсно сприяють кращій професійній адаптації студентів (Остапко, 2023).

Водночас спостерігаються деякі відмінності в акцентах. Наприклад, дослідження С. Шевчука, присвячене сучасним освітнім технологіям у підготовці кваліфікованих робітників, більш вузько спеціалізоване порівняно з нашим більш узагальненим підходом до класифікації методів навчання (Шевчук, 2022). А ретроспективний аналіз А. Боярської-Хоменко, хоча й дає цінний історичний контекст, менше зосереджений на сучасних технологічних рішеннях, ніж наше дослідження (Боярська-Хоменко, 2019).

Важливим пунктом збігу є визнання значення змішаного навчання. Праці О. Подплетної, Т. Потапової та В. Слесарчук, що аналізують досвід впровадження інноваційних технологій у підготовці провізорів, підтверджують наші висновки про ефективність поєднання традиційних і цифрових форматів навчання. Особливо це стосується медичних спеціальностей, де важливо поєднувати теоретичну підготовку з практичними навичками (Подплетня, 2018).

Отже, порівняльний аналіз демонструє, що наші дослідження не лише підтверджують основні тенденції, виявлені іншими вченими, але й розширюють розуміння класифікації інноваційних методів навчання за різними критеріями. Це свідчить про розвиток наукової думки у напрямі більш системного та комплексного підходу до модернізації професійної освіти, що враховує як технологічний прогрес, так і зміни на ринку праці.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження інноваційних методів навчання у професійній та фаховій передвищій освіті дозволило дійти висновку, що сучасна освітня парадигма потребує комплексного підходу до впровадження інновацій, що поєднує технологічний прогрес, практико-орієнтованість та індивідуалізацію освітнього процесу. Класифікація інноваційних методів за чотирма ключовими критеріями (рівень активності, характер пізнавальної діяльності, технологічна основа та форма організації) довела свою ефективність як інструмент систематизації педагогічних підходів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі можуть розвиватись у кількох аспектах. Зокрема, потребує поглибленого вивчення питання адаптації штучного інтелекту та машин-

ного навчання до освітнього процесу, зокрема розробка інтелектуальних систем аналізу успішності студентів. Варто також дослідити вплив гейміфікації на мотивацію здобувачів освіти за різними спеціальностями професійної освіти. Також актуальним залишається питання розробки критеріїв оцінювання ефективності різних інноваційних методів у довгостроковій перспективі. Важливим напрямом майбутніх досліджень є вивчення впливу інноваційних методів на розвиток «soft skills» у контексті професійної освіти.

Використані джерела

- Андрущенко, О.А. (2023). Використання інноваційних технологій (ІТ) для стимулювання розвитку інтелектуального і творчого потенціалу студентів та їх життєвих компетентностей. *На урок*. <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovatsiynih-tehnologiy-dlya-stimulyuvannya-rozvitku-tvorchogo-potencialu-studentiv-ta-h-zhittevih-kompetentnostey-338127.html>
- Боярська-Хоменко, А.В. (2019). *Освіта дорослих в країнах центральної та Східної Європи: ретроспективний аналіз*. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди ; «Мітра».
- Бурдун, В. (2022). Активні й інтерактивні методи навчання, як засіб активізації навчальної діяльності здобувачів професійної освіти. <https://cusu.edu.ua/ua/conferenc-2022-2023/problemu-ta-innovatsii-v-prirodnycho-matematichnii-tehnologichnii-i-profesiinii-osviti-hruden-2022-r/sekti-2-innovatsii-v-osviti-metodologichni-teoretychni-praktychni-ta-metodychni-aspekty/14355-aktyvni-i-interaktyvni-metody-navchannia-ia-k-zasib-aktyvizatsii-navchalnoi-diialnosti-zdobuvachiv-profesiinoi-osvity>
- Дичківська, І.М. (2015). *Інноваційні педагогічні технології*. Київ: Академвидав.
- Іваній, І.В., Мехед, О.Д. (2024). Використання STEM технологій та засобів навчання у професійній освіті. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 215, 42–45. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-42-45>
- Мельниченко, С.С. (2023). Інтерактивні технології навчання та методика їх впровадження в професійно-практичну підготовку. *На урок*. <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-interaktyvni-tehnologiy-navchannya-ta-metodika-h-uprovadzhennya-v-profesiyno-praktichnu-pidgotovku-374894.html>
- Остапко, Л.О., Тройніна, С.О., Коробко, Ю.В. (2023). Роль інноваційних методів навчання в покращенні якості професійної освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»*, 15(33), 424–435.
- Подплетня, О. А., Потапова, Т. М., Слесарчук, В. Ю. (2018). Інноваційні технології в професійній освіті: сучасні тенденції та практика впровадження. *Медицина освіти*, 4, 77–80. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.4.9326>
- Свирида, О.В. (2021). Case-технології, як форма інноваційного навчання та ефективний засіб формування професійних компетентностей при підготовці фахівців з обліку і оподаткування. Опис передового педагогічного досвіду. *На урок*. <https://naurok.com.ua/pedagogichniy-dosvid-case-tehnologiy-yak-forma-innovatsiynogo-navchannya-ta-efektivniy-zasib-formuvannya-profesiynih-kompetentnostey-pri-pidgotovci-fahivciv-z-obliku-i-opodatkovannya-253863.html>
- Собченко, Т., Желізняк, О. (2023). Практичне використання цифрових сервісів в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти як педагогічна проблема. *Соціально-економічні відносини в цифровому суспільстві*, 3 (49), 63–75. <https://doi.org/10.55643/ser.3.49.2023.501>
- Топузов, О., Власенко, О. (2015). Педагогічні інновації: від теорії до практики. https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/716/
- Шевчук, С.С. (2022). *Сучасні освітні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників [Навчально-методичний посібник]*. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ. 158.

References

- Andrushchenko, O.A. (2023). Vykorystannya innovatsiynikh tekhnologii (IT) dlia stymuluvannya rozvytku intelektualnoho i tvorchoho potentsialu studentiv ta yikh zhyttievkykh kompetentnostei. *Na Urok*. <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovatsiynih-tehnologiy-dlya-stimulyuvannya-rozvitku-tvorchogo-potencialu-studentiv-ta-h-zhittevih-kompetentnostey-338127.html> (in Ukrainian).
- Boiarska-Khomenko, A.V. (2019). *Osvita doroslykh v krainakh tsentralnoi ta Skhidnoi Yevropy: retrospektyvnyi analiz*. Kharkiv: Kharkivskyi natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni H.S. Skovorody; «Mitra». (in Ukrainian).

- Burdun, V. (2022). Aktyvni y interaktyvni metody navchannia, yak zasib aktyvizatsii navchalnoi diialnosti zdobuvachiv profesiinoi osvity. <https://cusu.edu.ua/ua/conferenc-2022-2023/problemy-ta-innovatsii-v-pryrodnycho-matematychnii-tekhnologichnii-i-profesiinii-osviti-hruden-2022-r/seksi-2-innovatsii-v-osviti-metodolohichni-teoretychni-praktychni-ta-metodychni-aspekty/14355-aktyvni-i-interaktyvni-metody-navchannia-iak-zasib-aktyvizatsii-navchalnoi-diialnosti-zdobuvachiv-profesiinoi-osvity> (in Ukrainian).
- Dychkivska, I.M. (2015). *Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii*. Kyiv: Akademydav. (in Ukrainian).
- Ivanii, I.V., Mekhed, O.D. (2024). Vykorystannia STEM tekhnolohii ta zasobiv navchannia u profesiinii osviti. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*, 215, 42–45. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-42-45> (in Ukrainian).
- Melnychenko, S.S. (2023). Interaktyvni tekhnolohii navchannia ta metodyka yikh uprovadzhennia v profesiino-praktychnu pidhotovku. *Na Urok*. <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-interaktyvni-tehnologi-navchannia-ta-metodika-h-uprovadzhennia-v-profesiyno-praktychnu-pidgotovku-374894.html> (in Ukrainian).
- Ostapko, L.O., Troinina, S.O., Korobko, Yu.V. (2023). Rol innovatsiinykh metodiv navchannia v pokrashchenni yakosti profesiinoi osvity. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Seriya «Pedahohika», Seriya «Psykholohiia», Seriya «Medytsyna»*, 15(33), 424–435 (in Ukrainian).
- Podplietnia, O. A., Potapova, T. M., Sliesarchuk, V. Yu. (2018). Innovatsiini tekhnolohii v profesiinii osviti: suchasni tendentsii ta praktyka vprovadzhennia. *Medychna osvita*, 4, 77–80. <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2018.4.9326> (in Ukrainian).
- Shevchuk, S.S. (2022). *Suchasni osvitni tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi kvalifikovanykh robitnykiv* [Navchalno-metodychnyi posibnyk]. Bila Tserkva: BINPO DZVO «UMO» NAPNU. (in Ukrainian).
- Sobchenko, T., Zhelizniak, O. (2023). Praktychne vykorystannia tsyfrovyykh servisiv v osvitnomu protsesi zakladiv vyshchoi pedahohichnoi osvity yak pedahohichna problema. *Sotsialno-ekonomichni vidnosyny v tsyfrovomu suspilstvi*, 3 (49), 63–75. <https://doi.org/10.55643/ser.3.49.2023.501> (in Ukrainian).
- Svyryda, O.V. (2021). Case-tekhnologii, yak forma innovatsiinoho navchannia ta efektyvnyi zasib formuvannia profesiiynykh kompetentnostei pry pidhotovtsi fakhivtsiv z obliku i opodatkuvannia. *Opys peredovoho pedahohichnogo dosvidu. Na Urok*. <https://naurok.com.ua/pedagogichniy-dosvid-case-tehnologi-yak-forma-innovatsiinoho-navchannia-ta-efektyvnyi-zasib-formuvannia-profesiynykh-kompetentnostey-pri-pidgotovci-fakhivcv-z-obliku-i-opodatkuvannia-253863.html> (in Ukrainian).
- Topuzov, O., Vlasenko, O. (2015). Pedahohichni innovatsii: vid teorii do praktyky. https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/716/ (in Ukrainian).

Anna Boiarska-Khomenko, Doctor hab. in Pedagogy, Associate Professor, Academic secretary, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Research interests: higher education, vocational education, adult education, lifelong learning, digitalization of education, competency-based approach in education, quality assurance in education.

Tetiana Sobchenko, Doctor hab. in Pedagogy, Professor, Academic secretary, Professor of the Department of Educology and Innovative Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Research interests: higher education, vocational education, digital technologies, blended learning, neural networks in education.

INNOVATIVE TEACHING METHODS IN VOCATIONAL EDUCATION

Abstract. The article presents a comprehensive analysis of innovative teaching methods in vocational education, covering the theoretical foundations and practical aspects of their application. The study aims to determine the impact of innovative approaches on the effectiveness of training future professionals, as well as to systematize modern pedagogical practices. The research methodology is based on an integrated approach, including theoretical analysis of scientific literature, data systematization, comparative analysis, and generalization of pedagogical experience.

The authors propose an original classification of innovative methods according to four key criteria: the level of student activity, the nature of the cognitive activity, the technological basis, and forms of

learning organization. This classification allows for structuring various pedagogical approaches and determining the optimal conditions for their application.

The study results show that modern vocational education requires a combination of various innovative methods. In particular, digital technologies (virtual laboratories, online platforms, mobile applications) significantly increase learning effectiveness in technical and medical specialties. Project-based methods and case studies have proven effective in developing practical skills, while blended learning optimally combines the advantages of traditional and digital formats. Particular attention is paid to the analysis of group and interactive forms of knowledge that promote the development of communication skills and teamwork. It is proved that the integrated use of individual, group, and frontal methods creates optimal conditions for the formation of professional competencies.

The proposed approaches allow for taking into account the peculiarities of different specialties and individual needs of students. The article contains examples of successful implementation of innovative methods in the educational process, which can be used as a model for other academic institutions.

Prospects for further research are related to the study of the possibilities of artificial intelligence in vocational education, the development of criteria for assessing the effectiveness of innovative methods in the long term, and the study of the impact of gamification on student motivation.

Keywords: vocational education, teaching methods, pedagogical innovations, innovative teaching methods, digital technologies, project-based learning, blended learning, interactive technologies.